

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag

Journalnummer

1

400.C.2-0

EUK

14 . juli 2004

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Beskæftigelsesministeriets grundnotat om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (optisk stråling).

P. B. Olsen

Udenrigsministeriet
EU-koordinationskontoret
Asiatisk Plads 2
1448 København K

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf. 33 92 59 00
Fax 33 12 13 78
bm@bm.dk
www.bm.dk
SE-nr. 10 17 27 48

Grundnotat om forslag til Europa Parlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (optisk stråling).

7. juli 2004

Vores sag
7162-0002

Vedlagt fremsendes et grundnotat vedrørende ovennævnte, som Udenrigsministeriet anmodes om at videresende til Folketingets Europaudvalg.

Notatet er også oversendt elektronisk til Udenrigsministeriet.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen

Folketingets Europaudvalg
Christiansborg
1240 København K

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf. 33 92 59 00
Fax 33 12 13 78
bm@bm.dk
www.bm.dk
SE-nr. 10 17 27 48

Kopi: Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg

Grundnotat om forslag til Europa Parlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (optisk stråling).

7. juli 2004

Vores sag
7162-0002

Baggrund

Den 23. december 1992 forelagde Kommissionen et forslag til direktiv om beskyttelse af arbejdstagerne i forbindelse med udsættelse for fire fysiske agenser, støj, vibrationer, elektromagnetiske felter og bølger samt optisk stråling for Rådet (KOM (92) 560 endelig udg. SYN 449).

Den 20. april 1994 fremsatte Parlamentet en lang række ændringsforslag (dok. 5059/93 SOC 88), og på baggrund heraf udarbejdede Kommissionen den 8. juli 1994 et ændringsforslag (dok. 8392/94 SOC 209), som medtog en del af Parlamentets forslag. Ændringerne var primært af formulermæssig og teknisk karakter.

Den 19. januar 1999 fremlagde det tyske formandsskab et ændret forslag til Rådets første direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for risici på grund af fysiske agenser (vibrationer) - nu vedtaget som direktiv 2002/44/EF. Samtidig blev det tilkendegivet, at der efterfølgende skulle udarbejdes direktiver for de øvrige fysiske agenser, omfattet af Kommissionens oprindelige forslag.

Den 18. januar 2001 fremlagde det svenske formandskab et ændret forslag til Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (støj) - nu vedtaget som direktiv 2003/10/EF.

Den 9. december 2002 fremlagde det danske formandskab et ændret forslag til Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (elektromagnetiske felter og bølger) - nu vedtaget som direktiv 2004/40/EF.

Det irske formandskab har fremsendt et ændret forslag til Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (optisk stråling) dok. nr. 10678/04 SOC 318 CODEC 838.

Optisk stråling udgør sammen med elektromagnetiske felter to kategorier som tilsammen udgør ikke-ioniserende stråling. Optisk stråling opdeles i lys samt ultraviolet (UV) og infrarød (IR) stråling.

Helbredsskader

Optisk stråling kan forårsage en række skader på øjne og hud og dertil kommer indirekte skader.

Hudskaderne omfatter solskoldning, termisk forbrænding, tidlig ældning af huden og udvikling af hudkræft. Ultraviolet stråling kan desuden medføre hudkræft, men man kender ikke de præcise omstændigheder. Meget tyder på, at modernærkekræft skyldes udsættelse for meget stærk UV-stråling (fx solskoldning) i barndommen, mens udvikling af de godartede hudkræfttyper menes at skyldes den samlede dosis skadelig UV-stråling gennem hele livet.

Øjenskaderne omfatter skader på binde-, horn- og regnbuehinderne samt på linsen og nethinden. Skader på linsen og nethinden er de alvorligste, da de kan medføre permanent synstab.

Øjet har en naturlig forsvarsmekanisme, når det udsættes for kraftig belysning. Den kaldes aversionsresponsen og omfatter blink-refleksen. Aversionsresponsens reaktionstid er ca. 0,25 sekund, som derfor er en naturlig øvre grænse for eksponeringstiden for kraftige lyskilder. Øjet har til gengæld ingen naturlig forsvarsmekanisme mod UV- og IR-stråling, som er usynlige.

Af indirekte effekter af optisk stråling kan nævnes:

- Ozon, som frembringes af UV-stråling
- Risiko for antændelse af materialer p. g. a. kraftig lys eller infrarød stråling.

Kilder i arbejdsmiljøet

Der skelnes mellem lasere og andre kilder (de kaldes henholdsvis koherente og ikke-koherente kilder i forslaget). Potentielt skadelige lasere anvendes især til:

- Materialebearbejdning som boring, skæring og svejsning af metal og plast
- Afstandsmåling, nivelering og som sigtemiddel indenfor bygge- anlægssektoren
- Kirurgiske indgreb
- Kommunikation i lysledere

Lasere anvendes desuden til en række formål i forbindelse med forskning samt i militæret.

Ud over lasere er der også flg. andre kilder, som kan udsende kraftig optisk stråling:

- Smelteovne til jern-, stål og glasfremstilling (IR-stråling)
- Elektriske tørreanlæg som anvendes til tørring af lak eller papir (IR-stråling)
- Lysbuesvejsning (især UV-stråling og lys)
- Hærdning af lak i grafisk industri og i trævareindustrien (UV-stråling)
- Lamper til sterilisation på hospitaler og i levnedsmiddelindustrien (UV-stråling).

Solen har desuden betydning ved udendørs arbejde, fx indenfor landbrug og bygge- og anlæg, og her kan især UV-strålingen medføre skader.

Anmeldte arbejdsskader

Der er i perioden 1993-2002, anmeldt et moderat antal ulykker med optisk stråling (ca. 2900 anmeldelser i alt over 10 år). Næsten alle ulykkerne har resulteret i øjenskader (godt 2700).

Der er anmeldt godt 40 lidelser i perioden 1993-2002. Der er anmeldt hud- og øjenlidelser af meget forskellig karakter. Hudlidelserne er i nogle tilfælde fremkaldt ved en kombination af lys og et kemisk stof, fx i forbindelse med behandling af bjørneklo. Også hudkræft er anmeldt. Øjenlidelserne er bl.a. grå stær.

Indhold

Direktivforslaget bygger på Kommissionens oprindelige forslag, og svarer i øvrigt til direktiverne om støj og om vibrationer og især elektromagnetiske felter for så vidt angår de generelle bestemmelser.

Artikel 1: Formål og områdebestemmelse.

Der er tale om et særdirektiv til rammedirektivet. Bestemmelsen angiver anvendelsesområdet.

Artikel 2: Definitioner.

Bestemmelsen definerer bl.a., hvad der forstås ved "optisk stråling", og fastlægger hjælpebegreber, som er nødvendige for beskrivelsen af grænseværdierne.

Artikel 3: Grænseværdier.

Der fastsættes kun grænseværdier for kunstige kilder. Bestemmelsen henviser til værdierne fastsat i bilagene.

I Kommissionens oprindelige forslag var der tre niveauer - loftsniveau, tærskelniveau og aktionsniveau. Der fastsættes nu udelukkende grænseværdier, hvilket er i overensstemmelse med rådet, som kom fra ekspertpanelet af ICNIRP-medlemmer på det symposium i Luxembourg den 20. februar 2004, som dannede optakten til forhandlingerne.

Artikel 4: Risikovurdering.

Bestemmelsen fastsætter de nærmere krav til risikovurderingen, herunder at arbejdsgiveren skal udarbejde en risikovurdering og på baggrund af denne risikovurdering fastsætte, hvilke foranstaltninger der skal træffes til beskyttelse af arbejdstagerne. Eksposering for naturlige strålekilder skal indgå i risikovurderingen.

Artikel 5: Foranstaltninger.

Bestemmelsen fastslår, at risikoen for udsættelse for optisk stråling skal elimineres ved kilden eller reduceres til et minimum. Ved kunstige strålekilder skal Arbejdsgiveren iværksætte foranstaltninger, som sikrer, at grænseværdierne overholdes. Ved naturlige strålekilder skal foranstaltninger sikre, at eksponeringen reduceres til et minimum. Foranstaltningerne kan være af teknisk eller administrativ art. Det kan eksempelvis dreje sig om valg af arbejdsudstyr, arbejdspladsernes udformning og indretning, valg af arbejdsmetoder samt begrænsning af eksponeringens varighed og styrke.

Artikel 6: Underretning og træning af arbejdstagerne.

Bestemmelsen vedrører underretning og træning af arbejdstagerne. Denne underretning og træning skal blandt andet afspejle resultatet af risikovurderingen og også de foranstaltninger, der træffes for at eliminere eller reducere risikoen. Arbejdstagerne skal gøres bekendt med grænseværdierne, og de skal vide, hvordan man opdager og rapporterer tegn på skade. De skal endvidere gøres bekendt med, under hvilke omstændigheder, de har ret til helbredsundersøgelser. Sidst men ikke mindst skal de oplæres i, hvordan arbejdet udføres, så udsættelse for optisk stråling minimeres.

Artikel 7: Inddragelse af arbejdstagerne eller deres repræsentanter.

Bestemmelsen henviser til artikel 11 i rammedirektivet.

Artikel 8: Helbredsundersøgelser.

Bestemmelsen indeholder de nærmere krav vedrørende helbredsundersøgelser. Som det også er tilfældet i direktiverne om støj, vibrationer og elektromagnetiske felter, er det overordnede synspunkt, at der alene skal foretages helbredsundersøgelser, hvor der kan påvises en sammenhæng mellem arbejdstagernes udsættelse for optisk stråling og en identificerbar sygdom eller skade på helbredet. Endvidere skal det være sandsynligt, at sygdommen eller skaden stammer fra arbejdstagerens særlige arbejdsforhold, og der skal forefindes afprøvede teknikker til påvisning af sygdommene eller skaderne.

Artikel 9: Sanktioner

Bestemmelsen svarer til den tilsvarende bestemmelse i direktivet om elektromagnetiske felter.

Artikel 10: Tekniske ændringer.

Bestemmelsen fastslår, at ændringer i bilaget af rent teknisk art vedtages efter forskriftsproceduren i artikel 11 (2).

Artikel 11: Udvalg.

Bestemmelsen beskriver formalia omkring udvalg, nævnt i artikel 17, stk. 2 i rammedirektivet.

Artikel 12: Rapporter.

Bestemmelsen vedrører de 5-årige rapporter om gennemførelsen af direktivet.

Artikel 13: Gennemførelse.

Bestemmelsen vedrører tidspunktet for medlemsstaternes gennemførelse af direktivet samt medlemsstaternes pligt til at underrette Kommissionen.

Artikel 14: Ikrafttræden.

Direktivet træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i EF-Tidende.

Artikel 15: Adressater.

Direktivet er rettet til medlemsstaterne.

Bilagene:

Der er foreslået grænseværdier for ikke-koherente kilder (dvs. ikke-lasere) i bilag 1 og for koherente kilder (dvs. lasere) i bilag 2.

De foreslåede grænseværdier er taget direkte fra ICNIRP's vejledende retningslinjer, og der er således tale om forsigtige grænseværdier, som udelukkende er baseret på helbredsmæssige hensyn.

Bemærk at der er intervaller for optisk stråling, hvor der ikke er specificeret grænseværdier, hvilket fortrinsvist skyldes, at de bølgelængder af teknologiske grunde ikke har været relevante indtil for nylig - og der foreligger således ikke strålingsnormer p.t. Man kan dog forvente, at også disse områder af spektret fremover udnyttes teknologisk. Lasere med en bølgelængde på 157 nm er således i de senere år kommet i anvendelse, men der er ikke specificeret en grænseværdi i forslaget.

Nærheds- og proportionalitetsprincippet

I forbindelse med fremsættelse af forslaget (KOM (92) 560 endelig udg. SYN 449 omhandlende støj, vibrationer, elektromagnetiske felter og bølger samt optisk stråling har Kommissionen anført, at alle medlemsstaterne enten har en særlig eller en generel lovgivning, der henviser til internationale normer for beskyttelse mod risici som følge af de former for fysiske agenser, der er omhandlet i direktivet.

Imidlertid er de nationale bestemmelser forskellige fra medlemsstat til medlemsstat, og de har ikke samme dækningsområder. Der opstår således betydelige geografisk betingede uligheder.

Kommissionen anfører videre, at alle arbejdstagere inden for Fællesskabet har krav på en vis minimumsbeskyttelse af deres sundhed, især når disse som led i det indre marked be- giver sig fra en medlemsstat til en anden for der at udøve deres erhverv.

Dette gør det berettiget at anvende EØF-Traktatens artikel 137, stk. 2 for i løbet af den videre udvikling at gennemføre en harmonisering af forholdene på dette område.

Gældende dansk ret

Der findes ikke på arbejdsmiljølovens område specifikke regler eller grænseværdier. Området reguleres efter bekendtgørelserne om tekniske hjælpemidler og arbejdets udførelse suppleret med internationale normer (ICNIRP's anbefalinger suppleret med CEN- og CENELEC-standarder).

For søfart og fiskeri findes arbejdsmiljøreglerne i lov om skibes sikkerhed m.v. For offshore sektoren gælder lov om visse havanlæg. For luftfartsområdet gælder lov om luftfart. Direktivet skal for disse områder implementeres særskilt med hjemmel i ovennævnte love.

Høring

Forslaget er sendt i høring i EU-specialudvalget for arbejdsmarkedet og sociale forhold. Eventuelle høringssvar vil blive eftersendt.

Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

Tidligere forelæggelser

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vil ikke for arbejdsmiljølovens område kræve lovændringer, men det skønnes, at direktivet må gennemføres ved udarbejdelse af en særlig bekendtgørelse. Der skønnes ikke at være statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at få samfundsøkonomiske konsekvenser.

Behandling i Rådsregi

Det er bebudet, at forslaget præsenteres i Rådets socialgruppe den 19. juli 2004.